

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00203

# UNTERN NUSNBOYM

---

Malka Lee



*Permanent preservation of this book was made possible by  
Alfred & Lee Hutt*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE  
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE  
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS  
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG  
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE  
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
WAS PROVIDED BY:

*Lloyd E. Cotsen Trust*  
*Arie & Ida Crown Memorial*  
*The Seymour Grubman Family*  
*David and Barbara B. Hirschhorn Foundation*  
*Max Palevsky*  
*Robert Price*  
*Righteous Persons Foundation*  
*Leif D. Rosenblatt*  
*Sarah and Ben Torchinsky*  
*Harry and Jeanette Weinberg Foundation*  
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE  
*National Yiddish Book Center*



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at [digitallibrary@bikher.org](mailto:digitallibrary@bikher.org)







מלכה לי / אונטערן נוסנבוים

MALKA LEE  
UNTERN NUSNBOIM

מלכה לי  
אונטערן נוסנבוים

בילד פון דער דיכטערין — מאַקס ראַבאָי

פאַרלאַג י. ל. פּרץ  
תל-אביב, רחוב אלנבי 31

©

נדפס בישראל  
Printed in Israel, 1969

מלכה לי

אוונטערן  
עסנבוים

פארלאג  
י.ל. פרץ  
ישראל

1969







**I**



## ניגון

ניגון, מיין ניגון, איך הער דיך היינט ווידער —  
דו ניגנסט אין מיר, ליד פון די לידער.

מיין זידע האט דיך אינעם קעלער געזונגען,  
מיין טאטע האט דיך ביי דעם רבין געשלונגען.

איצט ניגנסטו מיר אין די שטילע פארנאכטן —  
דו האסט מיך געפירט דורך א לעבן פון שלאכטן.

ניגון, מיין ניגון, דורך יארן און יארן,  
איך האב שוין געמיינט, אז איך האב דיך פארלארן.

איך האב שוין געמיינט, אז פון רשעות א קרבן —  
דו ביסט שוין מיין ניגון, פארגאנגען, געשמארבן.

נאר היינט האט געוועקט מיך א פויגל א בלויער —  
ער זינגט איצט צו מיר אין דער שטילקייט פון אויער.

דו ביסט, ווי דער קוש פאר יענער פרינצעסין,  
וואס וועקט זיך — פון שלאף און פון צייטן פארגעסן...

ניגון, מיין ניגון, דו הייבסט מיך אויף ווידער  
דו שטראלסט איצט אדורך אויף דאס ניי מייע לידער.

איך זינג איצט מיט דיר צו די בערג און די שמערן. — — —  
שלאג אן אין די הימלען, און גאט זאל מיך הערן!

## אויפן בוים פון מיין לעבן

אויפן בוים פון מיין לעבן הענגט א זוניקער צווייג  
מיט פירות צעגרינטע און בונטע.  
מיט אלץ, וואָס נאָר לעבט, מיין ליד איז פארצווייגט —  
איך שענק זיי די פירות באַזונטע.

אויפן בוים פון מיין לעבן — דורך טעג און דורך נעכט  
איך האָב זיי גענערט מיט מיין אַטעם  
די פירות, זיי זאָלן ניט ווערן פארשוועכט,  
פון שמרעם און ווינטן פארשאַטן.

אויפן בוים פון מיין לעבן צערייפט איז דער צווייג,  
זיס-כיטער עס זיינען די קערנער.  
מיט אלץ נאָר וואָס לעבט, מיין ליד איז פארצווייגט —  
טרעט ניט אויף לידער, ווי דערנער!

## דער ליכטבוים

ווער האָט געזען אַ בוים  
מיט צירונג אָנגעלאָדן,  
קעגן זון אין בלויען רוים,  
אין ליכטיקייט געבאָדן?

טויזנט צעדער-ליכט  
אויפן בוים געשפיצטע,  
זיי פלעמלען אומנעריכט,  
ווי ליכטלעך אויפגעבליצטע.

אינעם וואַלד ער גרינט  
צווישן אַלמע ביימער —  
די קרוין פון ליכט ער שפינט  
אין אייביקייט געהיימער.

## א בויס

פארפאן א בויס אזא אין וואלד,  
דער שענסטער בויס פון אלע צייטן.  
לעבן בויס א קוועלכל קוואלט  
און שפיגלט בויס מיט גרינע פלייטן.

אונטער יענעם בויס איך זיין,  
פייגל צו די הימלען שוועבן.  
אין זיין קארע ליגט פארקריצט  
דורות פרייד און ערלעך לעבן.

ווען איך וועל שוין מער ניט זיין —  
אן אייניקל וועט דארטן זיצן,  
און דער בויס פון ליכט און שיין  
וועט פון שטורעמס אים באשיצן.

ס'איז דער בויס מיט יארן זאט,  
דורכגעברענט פון שטורעם-בליצן,  
נאר יעדער צווייג און יעדער בלאט,  
אין אייביקייט א ליד וועט קריצן.



## פיר מיך צום באַרג

פיר מיך צום באַרג, וואָס שפאַרט צו די זונען,  
פיר מיך צום באַרג, דעם פאַרשטיינטן גיגאַנט.  
איך האָב דורך בערג אַ חלום געשפונען —  
פיר מיך צום באַרג אין זוניקן לאַנד.

היינט טראַג איך אַ שלייער פון צער און פון טרויער,  
פיר מיך צום באַרג, וואָס לויכט פון דער ווייט.  
עפן פאַר מיר דעם באַרגיקן טויער,  
דעם באַרג פון בראשית אין פרוכת פאַרשנייט...

פיר מיך צום באַרג, אַז איך זאַל אים דערגרייכן.  
די פאַרמעטן ברענען ביים זונען-פאַרגאַנג,  
די אותיות פליען — זיי גיבן אַ צייכן,  
און שפאַלטן דעם באַרג מיט יידיש געזאַנג!

## שנייען אין ווינטער

די ביימער מיט בלענדיקע נאָדלען  
אין שנייִקער וויסקייט צעשמראַלט —  
ווי ריימער אויף זילבערנע זאַמלען,  
זיך וויגן די צווייגן אין וואַלד.

די שנייען אין ריטמישן שוועבן,  
זיי בייטשן די ריימער פון ווינטער.  
שנייִקע טיכער זיי וועבן  
מיט פראַסטיקע נאָדלען געשווינדער.

קינער קאָן זיי ניט דעריאַגן,  
די שנייִקע ריימער פון ווינטער.  
אויף זילבערנע פליגל זיי טראַגן  
דעם שטראַליקן חלום פון קינדער.

שנייען, ווי זילבערנע ריימער,  
זיי פליען דורך בערג און דורך טאַלן;  
אין אַ וויסער וועלט, אַ פאַרשנייטער —  
זיי ווערן פון שטורעם צעמאַלן.

## א טייך מיט מעוועס

א טייך צעפלימערט מיט גאלדענע רענדלעך —  
זיי פלימערן אומענדלעך.  
זון-לייטערס,  
גאלד-שייטערס —  
און א טייך מיט מעוועס.  
מחנות צוויי,  
שווארצע, ווייסע פליגל —  
און דער טייך א שפיגל.  
די מעוועס אין א ברוגז-טאנץ,  
צוויי מחנות צעקריגטע,  
ווייס און שווארץ צעפליגטע,  
אויף זון-כוואליעס צעוויגטע.  
פלוצלונג ווערט אין טייך א געווימל —  
פליגל הייבן זיך צום הימל,  
און ס'נעמען זיך ארום צוזאמען  
טייך מיט זון —  
און ביידע פלאמען.

## דער רעגן-בויגן

ווער האט פון הימלען צעעפנט די קוואלן?  
א שטורעם א בייזער פון דארט איז געפאלן.

א רעגן און האגל געהאקט האט מיט ריטער,  
א האגל און רעגן געשליידערט האט שפליטער.

— איך פאר אינעם שטורעם דעם מכול אנטקעגן —  
ווי שדימלעך טאנצן די האגלען אויף וועגן.

— פלוצלונג האט גאט מיט א פינגער געטיילט  
א זון, ווי א ראד פונעם הימל געקייקלט.

— מיט פייער פון שטורעם, מיט ווונדער אין אויגן —  
באלד וועל איך דערגרייכן דעם רעגן-בויגן.

## נעם ניט צו

גאָטעניו, גאָטעניו,  
זע דיין וועלט  
פול מיט זון,  
זע דיין טאָג  
פול מיט שוין,  
זע דיין נאַכט  
פול מיט וויין.  
גאָטעניו, גאָטעניו,  
נעם ניט צו,  
נעם ניט צו!

איך גיי דאָ אום,  
און נעם אַרום,  
קוש דיין גראָז,  
האַלדז דיין שטיין.  
אַלין גייט אויף,  
וויל נישט פאַרגיין,  
אַלין וואָס לעבט  
אין דיר פאַרוועבט —  
גאָטעניו, גאָטעניו,  
נעם ניט צו!

איך בין דיין ליכט,  
איך בין דיין זון,  
די גאַנצע וועלט  
איך נעם אַרום.

איך בין דיין פלאם,  
איך בין דיין שטויב.  
גאטעניו, גאטעניו,  
אין דיר איך גלויב.  
ס'איז קורץ די שעה —  
גאטעניו, נעם ניט צו!

## אַ פּריש געשניטן פעלד

אַ פּריש געשניטן פעלד  
שמעקט ווי אַ פּריש ליד.  
אַ פּויגל פליט,  
מראַגט אין מויל  
אַ ליד  
פון פּריש געשניטן היי.

אַ פּריש געשניטן פעלד  
טעמט און קוועלט  
מיט אַלע פירות פון דער וועלט.  
די לופט איז שיכור  
מיט פּריש געשניטן היי.

נאָר וויי —  
אַ הירש לויפט באַרג-אַראָפּ  
און קייט דאָס פּרישע היי.  
אַלע זאַנגען אויסגעצויגן.  
אין די הירשן-אויגן —  
ווינטער, פּראַסט און שניי.

## לעיק מאַהאַנק

אויף בערג די פארשטיינערטע שיפן,  
איך שפאן איצט אין זייער געשטיין.  
און היילן, ווי גאַלדענע זיפן,  
די זון זיפט דאָרט גאַלדענעם וויין.

שטיינער אין צייטן, באַדעקטע מיט לאַזע —  
אַ ביימל, אין שטיינער פאַרקלעמט,  
דאָרט רייסט זיך צום ליכט, ווי אַ פאַווע,  
פון זוניקע שטראַלן פאַרבלענדט.

אַ העלפאַנט דורך יאָרן פאַרשטיינערט —  
אין קלאַען דאָס ביימל ער האַלט.  
די שטיינערנע ביימער פאַרכיינערט —  
דאָס ביימל וואַלט געבוירן אַ וואַלד.

די שיפן אויף אַט דער יבשה,  
זיי ליגן פאַרשטיינערט פון צייט.  
דאָס האַבן אינדיאַנער ירושה  
געלאַזט פון דער שטיינערנער ווייט.



## ביים זון-פארגאנג

אויף די בלויע בערג כלה-שבת שפאנט, אין וויסן פליטער-שלייער, אין בלויען ווינטער-לאנד. זי נידערט פון די בערג, דורך טרעפ פון ווינטער-אייז. אין וויסע שניי-שיכלעך, קרישטאליק דימענט-וויס. א וואסער-שלייער פלייצט אראפ מיט קראפט: דער ווינטער-בארג דעקט איין איר כלהשאפט.

איך שטיי פארבלענדט אין שניי און אין פראסט: וואסער-כלות אין שלייער-מענין צעלאזט. איך האב פון אמלאס-שניי זיך אויסגעהעפט א קלייד און איינגעוויקלט זיך אין שניי-שאלן פון פרייד; פון פעלדזן-בערג אין וויסן מארמאר-שטיין אויסגעשליפן לידער אין געהיים.

שאוואנגאנג-בערג — קרישטאל-שיפן צעשטראלט. א מאל האבן דא אינדיאנער געשאלט. מיט הירשן אויף די פלייצעס אין געפאנג, פויקט דער בארג אויס זייער הארן-קלאנג. שאוואנגאנג-בערג, פארנעמט אויך מיין געזאנג! מיין יידיש ליד שאלט אריין אין אייער עכא-קלאנג.

מיט פרישע לידער-קראפט איך שעפ זיך אן. איך הייב זיך אויף פון טרויער צו זון און פלעכט פון דימענטן א קרוין אין מיינע האר. איך זינג אויס מיין פרייד פאר קינדער פון מיין דור — און ווער א טייל פון שטראליקן געזאנג וואס פלייצט פון ווינטער-בארג ביים זון-פארגאנג.

## מיין שטאם

איך שטאם ארויס פון דורות חסידים,  
פון חסידים שטראליקע מיט יום-טוב,  
פון יידן ווארעמע, וואס שמידן  
די מעשים טובים פון בעל-שם-טוב.

מיין זיידע פלעגט העלצער האקן,  
פאר שטיבער ארעמע — מתנות;  
מיין באבע פלעגט הלות באקן  
פאר יתומים און אלמנות.

מיין מאמע פלעגט ערב-שבת  
אין א ווייסן פארטעך לויפן,  
ברענגען קוילעטשן אויף שבת  
צו מירן עלנטע אין הויפן.

און שפעטער — שטיל אהיים זיך קערן,  
בענטשן אירע שבת-ליכטער.  
אין יעדן ווינקל פלעגט ליכטיק ווערן  
פון קינדיש-פריידיקע געזיכטער.

איך שטאם ארויס פון אלטע שטאמען  
און הייליק זייערע פרומע דרכים;  
איך רינגל איין זיך מיט מיין מאמען  
אין דורות יידן מיט בטחון.

## אין אַ כישופדיקער זומערנאַכט

אברהם ליעסין

איך זע אים נאָך, דעם דיכטער דעם געבענמֶשטן,  
איך זע אים אין דעם גרינעם זומערלאַנד —  
אברהם ליעסין, דער שענסטער צווישן מענטשן —  
די אויגן פינקלען, דאָס קנייטשן-פנים פלאַמט.

ער דערציילט וואָס אים האָט פאר טאָג געמראָפן:  
ער הערט — אויף זיין גאַניק עמעצער שפּאַנט  
און לאַזט אים מער ניט שלאָפן —  
עמעצער וויל דאָ אומוואַרפן די וואַנט.

עמעצער קראַצט די שוויבן ווי מיט פינגער  
און וויל פאר טאָג צו אים אַרײַן.  
אַ פערדעלע האָט אויפגעוועקט דעם זינגער —  
פאר טאָג, ביים מאַרגנשטערן-שיין.

אַ גאַנצע נאַכט געפאַשעט זיך אויף פלאַנצן,  
און פאר זון-אויפגאַנג צעלאַזט זיך אין געוועט;  
אויף ליעסינס גאַניק גענומען טאַנצן  
און אַנגעקלאַפט אין פענצטער פון פּאַעט.

ליעסין איז אַרויס אין מיטן פון זיין חלום,  
נאָר פּלוצלונג האָט ער האַרציק זיך צעלאַכט:  
אַ פּערד האָט אַנגעקלאַפט אים געבן שלום —  
אין אַ כישופדיקער זומערנאַכט.

## א ניגון אין וואַלד

איך האָב היינט געהערט אַ ניגון,  
פון אַ פידעלע אין וואַלד.  
אַ רבי האָט געשפילט אויף אים,  
אין ליכטיקייט צעשטראַלט.

אַ רבי, אַ הייליקער מענטש,  
מיט אויגן האַלב פאַרמאַכט,  
מיט תפילהדיקן ניגון בענטשט  
דעם גאַלדענעם פאַרנאַכט.

באַרג צו באַרג האָט עכאַדיק  
דעם ניגון איבערגעשאַלט;  
אַ רבי אַ למדוואַזוניק  
שפילט אין שטילן וואַלד.

עס האָבן זיך שטיל צוגעהערט  
די ציגעלעך פאַרשמאַכט  
און חסידים מיט לאַנגע בערד  
האַבן אים באַוואַכט.

די צעדערן מיט גרינע הענט  
האַבן אים באַקראַנצט  
און חסידים מיט אַקסל-הענט  
האַבן זיך צעטאַנצט.

אַ ניגון ניי געבוירן  
גייט-אויף אין גרינעם וואַלד;  
דער ניגון — דאָס ליכט פון דער תורה —  
אויפן רבינס פנים שטראַלט.

## דאָס לעצטע פינטל

דעם פּאָעט אַלף כּז אַ מתנה

דאָס לעצטע פינטל, דאָס לעצטע וואָרט —  
פּאָעט מיינער, עס האָט נאָך ניט קיין אָרט...

משה רבינו האָט דאָס פינטל איינגעקריצט  
אין פייער-וואַלקן, אין דונער און אין בליץ.

דאָס לעצטע פינטל, דער לעצטער פונק  
אין מאַמע-לשון פון אונדזער צונג.

און ווען עס פּאַלט אַ טרער פון אַ יידישן פּאָעט,  
שפּאַלטן זיך די הימלען פון זיין געבעט.

און דאָס פינטל פון אַ יידיש אַות  
ווערט איינגעזאַמלט אין דורות-טרערן-כּוס.

## די וויינענדיקע ווערבע

די ווערבע האָט שוין אויסגעוויינט די אויגן,  
דער טייך איז פול מיט איר געוויין.  
מיט אירע גרינע צעפ אראָפגעבויגן —  
געבליבן אינעם טאל איז זי אליין.

פאַרשטוממע הענגען אויפן בוים די לירעס  
א יעדער צווייג — פאַרגליווערטער געוויין.  
און אַלע טעג אין אַבלדיקע ספירות —  
די ווערבע טרויערט אינעם טאל אליין.

איך היט זי, היל זיך איין אין אירע צווייגן,  
מיר דאַכט — זי איז אַ גלגול פון מיין זיין.  
די ווערבע שטייט פאַרזונקען אין איר שווייגן —  
און ווי אַ שומר היט איך זי געהיים.

אַ ייִדיש ליד דאַרף ליבשאַפט פון אַ מאַמען,  
און ניו־יאָרק ליגט דאָך ניט ביים טייך פון בבל.  
פאַר וואָס זשע וויינען אירע ביימער-שטאַמען,  
און יעדער דיכטער זעט דאַרט אויס אַן אַבל?

## אונטערן נוסנבוים

אונטערן נוסנבוים פון יידיש לשון  
זיינען געשמאנען חסידים אין ברייטע היט.  
לובאוויטש האט געזונגען יידיש לשון,  
און גאט האט אלעמען געהיט.

אונטערן נוסנבוים, אונטער בלעמער גרינע,  
ווי וועווריקלעך האבן זיך צעמאנצט —  
האָב איך געשעפט פון מיין באַכעס תחינה,  
און איר אוצר אין מיין ליד פארפלאנצט.

אונטערן נוסנבוים זיינען געשמאנען  
יידישע דיכטער אָן אַ צאל.  
אונטערן נוסנבוים זיינען פארנאנען  
די יידישע לידער פון אלע מאָל.

אונטערן נוסנבוים אין ליידן, אין פריידן,  
האָט ליעסין געשפונען זיין ליד.  
איך הער נאָך איצט, ווי די בלעמער ריידן —  
ווי ער וואָלט דעם נוסנבוים געהיט.

אונטערן נוסנבוים איז אַ שמורעם געקומען  
און געוואָלט אויסוואַרצלען דעם נוסנבוים.  
האָבן שטאַמען-הענט אים אַרומגענומען —  
און ווידער שטראַלט זיין בלעמער-קרוין!





II



## א מאמע וויינט

אוריאל וויינרייך געהייליקט

ס'איז פּרילינג היינט, די זון זי שיינט,  
אין פּרילינג-ליכט אַ מאמע וויינט.

די ערד גייט אויף מיט פּרילינג-צוויט,  
נעמט צו איר זון — פון איר אַ גליד.

די ערד נעמט צו פון איר איר זון —  
פאַר וואָס פאַרשעמט זיך ניט די זון?

די מאמע שטומט, די מאמע וויינט.  
דעם טאַטנס צער אין באַרג פאַרשטיינט.

ס'איז פּרילינג איצט, די ערד געכערט —  
אַ קבר פּריש מיט פּרילינג-ערד.

מיט פּרילינג-טוי זי דעקט אים צו  
אין אייביקייט פון ערד און רן.

## דער לידיקער קויש

זי שטייט אין גאס דאָ יאר נאָך יאר.  
א שאל דעקט צו די גרויע האָר.  
פון ווינט צעכייטשט די אַלטע הענט,  
מיט שמריק אַרומגעגורט די לענד.

אויטאָס יאָגן מיט גערויש.  
זי טיילט די בייגל פון איר קויש.  
איר טאַרבע קלינגט מיט קופּערגעלט —  
א בייגלראָד — די גאַנצע וועלט.

זי זעט ניט מער, נאָר הענט און הענט.  
דאָס ליכט פון טאָג איז אַפּגעפרעמדט.  
איר גוף געפעלצט אין שווערער וואָג.  
אין רויש פאַרגייט דאָס ליכט פון טאָג.

איר פנים פלאַמט, ווי רויטער צוויק.  
די לענד פאַרבונדן מיט אַ שמריק.  
ווינטער — פראַסט, און זומער — שווייס,  
און אירע בייגל זיינען הייס.

אזוי פיל יאָרן דאָ געווען —  
איצט וועט זי קיינער מער ניט זען.  
לידיק שטייט דער בייגלקויש,  
געבליבן איז דער רעדעררויש.

## אין שפיטאָל

בעטן לעבן בעטן —  
שוואַרץ און ווייס פאַרבֿרידערט;  
מענטשלעכע סקעלעטן,  
צער און פיין פאַרגלידערט.

בעטן, ריי נאָך רייען,  
יעדער מענטש אַ שאַרבן;  
קולות און געשרייען —  
קיינער וויל ניט שטאַרבן.

דאַרטן שטויט אַ גלח,  
זאָגט די לעצטע תפילה;  
דער קרבן זעט אַ מלאך,  
און בעט אים שטיל מהילה.

עס ליגט אַ ביינער-בינטל  
ניט ענלעך צו אַ מענטשן.  
מיט לעצטן אויגן-פינטל  
זי בעט, ער זאָל זי בענטשן.

דאַרטן ליגט אַ קנויל-מענטש,  
וואָס קען זיך מער ניט רירן.  
אין ווינקל ליגט אַ גרויל-מענטש —  
אַלע אברים פֿרירן.

אַ מיידל ליגט אין וויגל —  
זי איז ניט אויסגעוואַקסן;  
אין האַנט זי האַלט אַ שפיגל,  
אַ שאַל אויף אירע אַקסל.

דארטן ליגט א פנים :  
קויל מיט ערד פארקנאטן.  
אויגן שטומע מאנען —  
פון מענטש געווארן שאטן.

בעטן לעבן בעטן —  
איך שאר זיך אום פארלוירן.  
מענטשלעכע סקעלעטן  
צווישן טויבע אויערן...

## אלמות

זיי ליגן אויף געלעגערס מיט אפגעטוימע גופים,  
זיי וויינען אויף די קישנס דורך די לאנגע נעכט.  
זיי טראגן ווי צדיקות אלע שטראפן,  
צו עלנטקייט און איינזאמקייט פארקנעכט.

זיי לעבן מיט די אפגעהאקטע יארן  
פון פריילעכקייט און זינגענדיקע טעג.  
זיי זעען איצט בית-עולמדיקע קברים  
און פילן זיך פארשטויסן און פארמעקט.

געווען זיי זיינען קיניגנס געזאלבטע —  
דער מאן האט זי געטראגן אויף די הענט —  
איצט זיינען זיי צעבראכענע, צעהאלבטע  
און פילן זיך פארלוירן און פארשעמט.

## א מענטש

א מענטש, א צעריסענער אין טויזנטער שטיקער,  
מיט יענעם, מיט זיך, מיט אלע זיינע גלידער.

א מענטש, געבונדן צו דורות מיט פעדעם,  
א מענטש, וואָס בלוטיקט פארן אמת אין לעבן.

א מענטש, א זינדיקער, אין פיין געהייליקט,  
א מענטש, א הייליקער — מיט זיך געפייניקט.

א מענטש, וואָס ציט זיך אַרויף צו די הויכן,  
און באַלד ווי א שטיין, צו דעם אַפּגרונט נעמט טויכן.

א מענטש, וואָס קאָן דורך זיך וועלמן געבערן,  
און אין איין מינוט זיין ווערק צעשטערן.

א מענטש, וואָס יאָגט דורך פינצטערניש צו זונען,  
און ווערט פאַרבלענדט, ווען ער האָט זיי געפונען.

א מענטש, וואָס קאָן מיט זיך ניט מאַכן שלום,  
און גייט דורך טויזנט טויטן אין זיין חלום.

א מענטש, צעקריגט מיט זיך ווי מיט שונאים,  
און לאַכט אַפּ אין שפיגל פון זיין אייגן פנים.

א מענטש — געראַנגל און געקריין פון ציינער,  
א מענטש — געווען, און אַט — אַ בינמל ביינער.

א מענטש, וואָס ברענט אין אַש פון זיינע פלאַמען —  
דאָס ביסט דו, און איך, און אלע צוואַמען...



## דאָס חופּה-קלייד

זי געדענקט די חופּה-נאַכט אין וואַלד.  
זי — אין אַ פּאַרטיזאַנען-קלייד,  
מיט מלחמה-ווינגדן אויף איר לייב.  
דער וואַלד — באַצירט מיט קרישמאַל און פּראַסט.  
האַט זי די מיידל-צעפּ צעלאַזט  
און געוואָרן זיין ווייב —  
אין פּאַרטיזאַנען-קלייד.

דער ברענענדיקער וואַלד איז קיין מאַל ניט פּאַרשווינדן.  
דורך וואַגלעניש און געפּאַרן  
האַבן זיי דערגרייכט אַמעריקע —  
דאָס לאַנד פּון שטיין און גבורה.  
ביי די גאַלדענע טויערן  
האַט זי אַ טאַכטער געבוירן.

היינט נייט זי פאַר איר טאַכטער  
אַ חופּה-קלייד  
פּון טייל און ווייסן זייד.  
אַזוי פיל פרייד!  
פלוצלונג בליצט אויף  
דאָס פּאַרטיזאַנען-קלייד —  
און זי וועבט די טרערן איין  
אין איר טאַכטערס חופּה-קלייד.

## ספרים פאַרלאַזטע

ספרים מיט אַש-צעברענטע בלעטער,  
אותיות מיט יידישע טרערן —  
איך ברענג אייך צו דורות שפעטער,  
איר זאלט פאַרגעסן ניט ווערן.

ווי מיין באַבע אויף לשון-קודש  
האַט גערעדט צו אייך דורך תפילות,  
איך ברענג אייך צום אַרון-קודש —  
ספרים און צעריסענע מגילות.

אין פרוכתן אַזוי ווי אין קליידער —  
איך ברענג אייך צוריק צווישן יידן  
און טו זיך אַ שטילן נדר —  
מיט אייך מיין לעבן צו פאַרשמידן.

ספרים, געראַטעוועטע פון אַש און פלאַמען —  
די אותיות קאַן קיין פלאַם נישט פאַרצערן.  
די אייביקייט שמידט זיי צוזאַמען  
מיט יידיש בלוט און מיט דורות טרערן.

## פאַר וואָס ?

פאַר וואָס האָט מען געשלעפּט זי אַרויס פון איר הויז,  
מיט צוואַנג זי געבראַכט אין דעם ליאַלקע-הויז ?

פאַר וואָס האָט מען געזאַלבט זי — אַ ליאַלקע פון שאַנד,  
געבראַנדיקט אַ נומער אויף איר מיידלשער האַנט,

און שפּעטער פאַרשפּאַרט זי אין אַ חיהשער שטייג,  
מיט דייטשע דאַקטוירים און מערדער-געצייג ?

פאַר וואָס האָט מען פאַרשוועכט אַ מענטשלעך באַשאַפּ,  
פאַרזייט אין איר טראַכט אַ חיה, אַן אַף ?

אַ ייִדישע טאַכטער, וואָס שטאַמט פון מיין שטאַט,  
געבראַנדיקט מען האָט זי צו שאַנד און צו שפּאַט.

פאַר וואָס האָט מען איר מיידלשן הלום פאַרלענדט ?  
זי וואָלט דאָך געטראַגן פון צניעות אַ העמד ;

זי וואָלט דאָך געוואָרן אַ מאַמע אין פרייד,  
מיט ריינקייט געשפּונען די גאַלדענע קייט.

איצט וואַנדערט זי אום — אַ ליאַלקע פון זינד,  
זי וועט שוין ניט קיין מאַל געבערן קיין קינד.

אין פלאַמען פון בושה זי ברענט און זי ברענט —  
איר טראַכט איז געוואָרן אויף אייביק פאַרשעמט.

## געשפעניסט

מיר וועלן אלע שטארבן צוזאמען —  
ווייל מיר קאנען ניט לעבן צוזאמען,  
ווייל דער טאג איז אזוי בלוי,  
ווייל די נאכט איז אזוי שווארץ,  
ווייל די זון איז לויטער גאלד,  
און דער שניי — אזוי ווייס,  
ווייל דאס פעלד — אזוי גרוין,  
און דער מענטש — אזוי שיין —  
וועלן מיר אלע צוזאמען פארגיין.

מיר וועלן אלע שטארבן צוזאמען —  
דאס קינד אין בויך פון דער מאמען.  
דער אטאם, וואס שוועכט און טריפט,  
טרינקט דעם רעגן אָן מיט גיפט,  
אז יעדער בוים זאל ווערן גרוי.  
ער סמט דעם פּרילינג און דעם טוי.  
דער אטאם-אש באדעקט די ערד —  
אויף אייביק גאטס באשאַף צעשמערט.

מיר וועלן אלע שטארבן צוזאמען —  
ווייל מיר קאנען ניט לעבן צוזאמען,  
אז אַ בוים זאל גרינען אין זיין פראכט,  
געזאנג זאל שאַלן דורך דער נאכט,

זון זאל שירמען מיט שטרעלן  
טויכן זאלן שלאגן מיט קוואלן,  
דער מענטש זאל זען מיט אויגן  
די שפיל פון רעגן-בויגן...

מיר וועלן אלע שטארבן צוזאמען —  
ווייל מיר קאנען ניט לעבן צוזאמען.

## דער יידישער פאָעט

פאַר יעקב גלאַטשטיין — אַ מתנה

הינטער קעמלען בערג, ביים זון-פאַרגאַנג,  
אַ הויז — אַ נעסט פון אייביקן געזאַנג.  
איבערן דאָך דער הימל איז בלוי,  
שויבן צעפינקלט מיט זון און מיט טוי.

פענצטער ליכטיקע ביים זון-פאַרגאַנג.  
עס קוואַלט פון דאַרט מיט שירה, מיט געזאַנג.  
דאַרט וווינט אַ דיכטער — גרוי זיינע האַר —  
דער גייסטיקער שומר פון ייִדישן דור.

אין שטראַליקן זומער, צווישן הימל און ערד,  
מיט חלום פון ייִדיש זיין וואַרט איז באַשווערט.  
ער שמידט אויס דאָס לשון פון צער און פון פרייד —  
זיין נאַמען קריצט איין זיך אין אייביקייט.

## איידע מאַזע

האַסט יעדן פון אונדז מיט דיין ליבשאַפט געטרייסט,  
געהייליקט דעם גאַרמזן פון לידער,  
איצט ליגסטו — פון צער און פון וויי אויסגעלייזט —  
דו קלאַגערין אויף שוועסטער און ברידער.

האַסט יעדן פון אונדז געטראַגן אַ קרוג,  
דיין ליבשאַפט געפלאַסן איז איבער.  
ווי באַלזאָס דיין וואַרט און וואַניק און קלוג —  
די מעשים אין ראַמען פון לידער.

און פונקט ווי די באַבעס, האַסטו זיך געשלעפט  
צו שוועלן פון אַרעמע ברידער ;  
דו האַסט פון דער זון פאַר זיי שמראַלן געוועכט  
אין קאַרענעס ברויט פון די לידער.

## די פארשעמטע מנורה

די מנורה, וואָס האָט אזוי פריידיק געברענגט מיט חנוכה-ליכט — ווער האָט זי פארשעמט? די בעכערס פון מעש מיט ליכטלעך אין שיין — ווער האָט זי געשליידערט פון דער ייִדישער היים?

ווער האָט דאָס איר יחוס פון דורות פאָרוויסט, פון אַ ייִדישער שטוב זי געוואָרפן אין מיסט? ווי אַ יאַלקע נאָך וויינאכט מען וואַרפט זי אַרויס — מען דאַרף זי ניט מער, געפרייט זיך — און אויס — — —

די פארשעמטע מנורה פון אַש דורכגעברענגט, איך נעם ווי אַ קינד, אין די מאַמישע הענט; איך שמעל זי אַוועק אויבן-אָן אין מיין שראַנק און הייליק זי ווידער מיט ליכט פון געזאַנג.



## ערב שבת

איך וועל גיין דיר אנטקעגן, מיין ליבער.  
וועסט קומען, וועסט קומען צו גיין.  
אויף די וועגן פון ביימער-געצימער —  
ערב שבת, אהיים.

איך וועל גיין דיר באגעגנען, מיין ליבער,  
צווישן צעדערביימער אליין.  
איך וועל דיר טראגן אנטקעגן, מיין גיבור,  
צוויי שעפלעך מיט טרערן-געוויין.

וועסט זאגן צו מיר, מיין ליבער:  
גיס אויס די שעפלעך די צוויי,  
פיל זיי אן מיט אוצרות לידער  
און דימענט מיך איין אין זיי...

איך וועל גיין דיר אנטקעגן, מיין ליבער,  
איידער די זון וועט פארגיין.  
גאט וועט זיין מיין הימער. — — —  
דו וועסט מער ניט קומען אהיים.

## שבת-ליכט

איך האָב אָנגעצונדן ליכט.  
דער שבת-טייך האָט זיך צעצונדן.  
גאָט! עס ברענען מיינע ווונדן!

איך האָב אָנגעצונדן ליכט,  
און שמילע טראָפנס טרערן  
האָבן אָנגעצונדן אַלע שטערן.

איך האָב אָנגעצונדן ליכט.  
גאָט! פאַר וואָס האָסטו זיך אָפגעקערט  
און מיין תפילה — ניט דערהערט!

## האַלט איין דיין דונער

גאַט, האַלט איין דיין דונער  
איבער מיין דאָך!  
איך בין גענוג געשמראַפט —  
איך נעסטיק זיך אין דיין זומער  
פון צער און צאַרן אויסגעפרוּווט...

גאַט! מיינע טרערן אויסגעטרונקען  
אין שטיל געוויין;  
גאַט, זיי מיט מיר, לאַז מיך ניט אליין.  
דיינע רעגן שפיזן,  
טאַנצן אויף מיין דאָך.  
זיי בייטשן מיך —  
איך בין וואַך.

האַסט מיך פאַר אַ דיכטערין געזאַלכט.  
פאַר וואָס האַסטו אין רייפקייט פון מיין לעבן  
מיך צעהאַלכט?  
און דו בייטשסט איצט מיין געכין,  
און אין די לאַגלען רעגן  
פליסט מיין געוויין...

## אין דיין גן-עדן

לזכרון אהרנען

אין אלץ ביסטו דא, מיין מאן :  
אין אלע ביימער בליט דיין חלום,  
ווי איך גיי, און ווי איך שפאן —  
ביימער-הענט מיר גיבן שלום.

אין שיין פון טאג, אין יעדער שעה,  
איך זוך די הענט פון דיין גבורה.  
אלץ וויינט אין מיר : ניטא, ניטא —  
מצבות סטארטשען צווישן קברים.

דער זומער שטארבט, דער האַרבסט איז גרייט  
דעם זומערשניט אויך צו פאַרשניידן.  
דיין חלום ליגט אין אלץ פאַרזייט. — — —  
איך נעסטיק זיך אין דיין גן-עדן.

## מאַמע זון

זי קומט, אן אויסגעבאָדענע פון ים,  
זי שוועבט אַ שטראַליקע דורך פּייער-פּלאַם,  
זי נעמט מיט וואַרעמקייט די וועלט אַרום,  
וואַרפט אָפּ די וואַלקנס — די מאַמע זון.

זי קומט, אַ שפּייזערין צו דער ערד,  
אַלץ וואָס לעבט, ווערט פון איר דערנערט,  
מיט איר מאַמע-מידל זי זייגט זיי אָן,  
אַלץ גייט אויף — פון דער מאַמע זון.

זי קומט פון חושך — אויך צו מיר...  
טאַכטער מיינע, וויי איז מיר פאַר דיר!  
אַזוי איז גאַטס באַשאַף — פון אייביק אָן —  
די טרערן קושט מיר אויס די מאַמע זון.

## צוויי טויבן

צוויי טויבן ווייסע, ליכטיקע,  
שוועבן פאר מיין פענצטער.  
— צוויי טויבן קלאַרע, ציכטיקע —  
אָוועק, אָוועק מיין שענסטער.

— צוויי טויבן שטילע, ברומיקע —  
לעבט זיך אויס די יאָרן;  
— צוויי טויבן ליכטיק-שמומיקע —  
צעשיידט זיך ניט אין פאַרן.

צוויי טויבן ווייסע, שטראַליקע,  
אָוועק, אָוועקעפּלויגן,  
און איד, מיט טרערן קוואַליקע,  
וויין זיך אויס די אויגן...

## דער נייער וועג

דער האלצפיקער האט אויסגעפיקט מיין נאכט,  
די שעהען זיינען לידיקער געווארן;  
אלע אברים האבן אין מיר אויפגעוואכט —  
איך בין נאך אלץ א פרוי און ניט קיין דארן.

די קראען האבן זיך געדרייט ארום מיין בוים,  
מיין הארץ האט שמיל געוויינט נאך איינעם.  
פלוצלונג האט אויפגעפלאמט דער רוים —  
מיט רוימע שטראלן די שויבן מינע וויינען.

און אלץ געזונגען האט צו גאטס כאשאף,  
זיך אויסגעמישט מיט מינע רייד צו מענטשן;  
זוי אין בראשית געשמאנען כ'בין פארגאפט —  
דעם נייעם טאג איך האב גענומען בענטשן.

ווי שיר המעלות האבן בלעטער מיך געהיט,  
יעדער בוים האט מיך ארומגענומען,  
און איך בין צוגעפאלן צו מיין ליד,  
ווי א דארשטיקער פאלט-צו צום ברונעם...





**III**



## דער מאמעס שטול

זי האט געהאט אין איר הויז א שטול  
אויבן אן —  
דער מאמעס שטול.  
זי האט קינדער געוויגט,  
געהעקלט און געשמריקט,  
מיט יחוס-שטול —  
דער מאמעס שטול —  
האט יעדער זיך געקוויקט.

איצט איז זי אין מושב-זקנים.  
אלע זיצן דא אין איינעם,  
אונטער איין דאך,  
אויף שטולן א סך.

היינט האט זי געמאכט א געוואלט.  
ווי מירעלע אפרת — איר געשמאלט.  
און עס האט געהילכט איר קול:  
גיט מיר אפ מיין שטול!  
איך האב אלץ אוועקגעגעבן.  
זאל דער מאמעס שטול  
מיך צוהאלטן צום לעבן,  
ווי א מאל, ווי א מאל —  
גיט מיר אפ מיין שטול!

## אין מושב־זקנים

זי איז אריין צום יום־טוב־טיש —  
עס איז היינט איר געבוירן־טאָג.  
זי האָט געטראָגן אַ לאַנג שוואַרץ קלייד.  
די פליטערלעך האָבן נאָך געפליטערט —  
פונעם פאַרשלאַפּענעם קופּערט  
אויפגעציטערט.  
אַ שטרוי־היטעלע,  
פון אַ זומער לאַנג שוין פאַרגאַנגען,  
די בראַסלעטן און אוירינגלעך  
מיט הייזעריקע קלאַנגען.  
איר האַלדז האָט אַרומגענומען  
אַ פּוקס פון אַ מאָל —  
זי האָט געפילט די וואַרעמקייט  
פון וואַלד.  
זי איז אַלט.  
אַ מאָל האָט זי געשפּילט טעאַטער.  
אירע ראַלן זיינען איינגעפאַקט.  
היינט, צום יום־טובּ,  
שפּילט זי אַזוי  
איר לעצטן אַקט.

## אַלטע מאַמעס

די אַלטע מאַמעס האָבן אייך געזויגן —  
דער מאַמעס מילך געווען איז וואַרעם-זיס.  
די אַלטע מאַמעס האָבן אייך דערצויגן,  
געשטעלט אייך, זין און טעכטער, אויף די פיס.

די אַלטע מאַמעס, קליין און איינגעבויגן,  
זיי טוליען זיך איצט צו אַ פּרעמדער האַנט;  
מיט מילדקייט און מיט גוטסקייט אין די אויגן  
זיי זיינען מאַריך-ימים דאָ אין לאַנד.

אין רייכער היים ניטאָ פאַר זיי קיין ווינקל,  
אין שטובן שפּילט מען קאַרטן יעדע נאַכט.  
אין מושב-זקנים פעלט זיי ניט קיין שפּרינקל —  
פון טויזנט אויגן ווערן זיי באַוואַכט.

מען קומט די אַלטע מאַמעס וויזיטירן  
מיט דימענטענע רינגען און מיט שמינק.  
די רייכע טעכטער זיך אין פוטערס צירן  
אין שיינע סעיבל-מאַנטלען און אין מינק.

די טרייע טעכטער ברענגען זיי מתנות —  
אַ קאַפּטל און אַ שאַליקל פון וואָל,  
און גייען נעבעך אויס פון גרויס רחמנות  
צו אַלטע מאַמעס — אויף אַ פאַלשן קול.

די אַלטע מאַמעס זיינען איצט דאָך זקנות,  
און זקנות דאַרפן מער שוין ניט קיין פרייד;  
אַלטע מאַמעס זיינען גרויע שיימעס —  
מיר לעבן איצט דאָך אין אַ נייער צייט.

## דעם טאַטנס טיש

געווען אַ בוים אַ מאַל אין צעדערוואַלד,  
געבליט מיט ביימער שטאַמיקע צוזאַמען.  
פייגל האָבן אויף זיין קרוין געשאַלט,  
הונדערט זומערן געשטראַלט צוזאַמען.

פון דעמבנבוים געוואָרן איז אַ טיש,  
משפּחות זיינען אַרום טיש געזעסן —  
מיט שבת-לייכטער און מיט שבת-פּיש.  
האַט מען יאָרן אַרום טיש געגעסן.

היינט האָט מען דעם משפּחה-טיש  
אַרויסגעשטעלט אין גאַס פאַרקויפּן.  
פאַר שבת-לייכטער און שבת-פּיש —  
אויפּן דעמבן-טיש שיכורים זויפּן.

און פאַר דעם טיש פון שבת-ליכט,  
אַ יורש האָט געמאַנט זיין חלק —  
פאַרשוועכט דעם טאַטנס דעמבן-טיש,  
וואָס ער האָט לאַנג געהאַלטן הייליק.

## מײן שטעטעלע מאַנאַסטרישטש

דער דיכטערין רחל קארן אַ מתנה

אַ, נעם מיך ביים האַנט, און פיר מיך צוריק  
צום שליאַך פון מײן היים, צו דער אייזערנער בריק,  
צו דער ווערבקע, וואָס וויינט ביי דעם טײך אַזוי שטיל,  
צום וואַסער-ראַד, וואָס דרייט דאָרט די מיל.

צום טונקעלן וואַלד, צו די ביימער פון בעז,  
צום קינדישן חלום — דעם ליכטיקן נס. — — —  
מײן מאַמע דאָרט שפּאַנט מיט צוויי שעפּלעך מילך,  
די פּאַרע נאָך שלאַנט פון געמאַלקענער מילך.

און אַט לויפט אַ קעלבל פון שטאַל ווילד אַרום,  
די שעפּלעך מילך גיסן זיך אויס,  
די גענדז אויפן הויף הייבן אויף אַ געוואַלט —  
עס הילכט אַפּ דער עכאַ אין היימישן וואַלד.

דאָס טייכעלע קוועלט, מײן שמעטעלע לאַכט.  
צווישן הינער און גענדז ברעכט אויס אַ שלאַכט.  
די מאַמע טרייבט מיט איר שירץ זיי צוריק.  
דער טײך שפּיגלט אַפּ די גענדז אונטער בריק.

מײן היים איז פאַרשניטן, מײן שטאַט טראַגט דעם שניט.  
נישטאַ אין מײן שטאַט מער קיין איינציקער יוד.  
בלויז אין מײן חלום מײן שמעטעלע לעכט —  
פון דאָרטן מיר האַבן די לידער געשעפּט.

## יידן מיינע

יידן מיינע, יידן, מיט יארמולקעס און קיטלען,  
יידן מיינע שטרעליקע, אין די ברייטע הימלען,  
אין טליתים איינגעהילט, מיט סידורים אין די הענט,  
די אויגן יידישע צו גאט געווענדט.

יידן מיינע, יידן פון אמאל.  
אויבן אן זיצט דער חזן אויף א שטול.  
מנורות לייכטן אין דער שול  
אין אייער דאווענען — מיין זידנס קול.

דורות תפילות זינגען אין מיין בלוט.  
יידן מיינע, יידן, מיט אייך איז מיר גוט,  
יידן מיינע, יידן, איר זייט מיר ליב און טייער —  
מיט אייך האב איך געברענט אין גירוש-פייער.



## שבתדיקע מיידעלעך

שבתדיקע מיידעלעך,  
מיט שווארצע בלאנדע לאקן;  
שבתדיקע מיידעלעך,  
אין ווייסע לאנגע זאקן.

צניעותדיקע מיידעלעך —  
לעבן שול זיי שטייען,  
מיט שמראלנדיקע אייגעלעך,  
מיט יידישע קמיעות.

עלקעלעך און אסתרלעך —  
ערב שבת-קודש —  
אויסגעפוצטע שוועסטערלעך  
ווי דער ארון-קודש.

שבתדיקע מיידעלעך —  
די שענסטע איידלשטיינער;  
שבתדיקע מיידעלעך —  
א געזונט אין אייערע ביינער!

## מיון מאמעס יאסיקל

פעדערן גענדזענע פון קלאר-ווייסן פוך  
האסט אַנגעשטאַפט אין יאסיקל, מיון מאמע.  
דו ביסט ניטאָ — נאָר איך געדענק דיין שפרוך:  
— דאָס יאסיקל נעם מיט איבער ימען.

דיין יאסיקל האָב איך מיטגענומען דאָ אין לאַנד,  
דיין מתנה אין נחת און אין פריידן,  
און עס אויסגעגלעט מיט מיון האַנט —  
מיט דיין יאסיקל כ'וועל קיין מאָל זיך ניט שיידן.

דורך לאַנגע נעכט, ווען איך שלאָף ניט איין —  
דיין יאסיקל איך לייג צוקאַפנס.  
מאַמע מיינע, וויפל טרערן פון געוויין  
פאַרלוירן האָב איך דאָרט אין טראַפנס.

מיר דאַכט זיך: איך פיל נאָך אַצינד דינע הענט,  
אין נאַכט דו רופסט נאָך מיון נאַמען,  
און איך, מיטן פּוכענעם יאסיקל פאַרקלעמט —  
ווי מיט דיר אַרומגענומען...

## דער באַבעס קיכעלעך

איך קען אַ מיידעלע מיטן נאָמען דאַבעלע,  
האַט זי אַ באַבע — די בעסטע באַבעלע.

אַלע יום-טוב טוט זי אָן די נייע שיכעלעך  
און גייט צו דער באַבע עסן קיכעלעך.

קאַכט די באַבע טיי אין איר זילבער-משייניקל,  
דערלאַנגט די באַבע קיכעלעך איר אייניקל.

דער באַבעס קיכעלעך: ברוין מיט זערנעס קימל.  
איר אייניקל פילט דעם טעם, ווי מן פון הימל.

די באַבע קוועלט: ניטאָ אַזאָ אייניקל ביי קיינעם.  
זי גייט אין שול, און קאָן שוין ייִדיש לייענען.

זי זינגט אַ ליד פון רויטע פאַמעראַנצן —  
די באַבע מיטן אייניקל נעמען ביידע טאַנצן.

## דער רעגן-טאָנץ

רעגן-פּיסעלעך, רעגן-ניסעלעך —  
טאַנצט אַ טאַנץ אויף גראַז און פעלד.  
פּינקלען ניסעלעך, האַפקען פּיסעלעך,  
פּינקלען לידער צו דער וועלט!

רעגן-פּליטערלעך, רעגן-שפּליטערלעך,  
קייקלט, פּייקלט, זינגט און קוועלט!  
ריזלט ריזעלעך, רעגן-שפּיזעלעך,  
האַפקעט פּריילעך צו דער וועלט!

רעגן-פּיסעלעך, רעגן-ניסעלעך,  
קלינגלט, צינגלט, קלונג נאָך קלונג!  
רעגן-פּיסעלעך, וואַסער-שױסעלעך,  
גיט דער הייסער ערד אַ טרונק!

רעגן-פּליטערלעך, וואַסער-שפּליטערלעך,  
ערגעץ איז די זון אַרויס.  
וואַסער-ריטערלעך, ציטער-ציטערלעך  
האַפקעט, האַפקעט, טאַנצט זיך אויס!

## דער קינדערשער אַרקעסטער

שטייען דריי ברידערלעך מיט גרויסע וויינשל-אויגן,  
מיט פידעלעך און צימבעלעך, שטייען אויסגעצויגן.

— ווי רופט מען דיר, יונגעלע מיט די שווארצע קרויזן?  
מיט בלויען העמדעלע אין די לאנגע הויזן?

— מיין נאָמען איז אברהם — נאָך מיין עלטער-עלמער-זיידן,  
וואָס האָט געפירט יצחקן אַ מאָל צו דער עקידה.

— און דו, דו קליינער שטיפערל, ווי איז דיין נאָמען?  
מיין טאָטע רופט מיך: „פעסעלע“, נאָר איך הייס בנימין.

איך פייקל אויף אַ פייקעלע, וועק אויף אַלע שויבן,  
מיין ניגון וועקט די זון — עס ציטערן די שויבן.

דער דריטער ענטפערט שעמעוודיק: — גלייב מיר, בנאמנות —  
איך האָב אַ פידעלע מיט כישוף-סטרונעס.

איך מאַך מיט מיינע לידעלעך אַלע ביימער וויגן.  
מיין מאָמע זאָגט: איך כישוף אויס אַ ניגון...

אויף אַ שטול אין מיטן וואַלד שטייט די יונגסטע שוועסטער:  
צפורה איז דער דיריגענט פון קינדישן אַרקעסטער.

פייגל-כאַרן אינעם וואַלד זינגען אויך צוזאַמען,  
און אַ ניגון שוועבט צו גאָט: אני מאמין!

## די בלויע הוידלקע

הענגט א בלויע הוידלקע,  
וויגט זי אום דער ווינט.  
בענקט די בלויע הוידלקע  
צו וויגן דא א קינד.

הענגט די בלויע הוידלקע  
צווישן ווערבעס צוויי,  
בענקט די בלויע הוידלקע  
נאך קינדישן געשריי.

הענגט די בלויע הוידלקע,  
וויל ניט זיין פארשעמט,  
בענקט די בלויע הוידלקע  
נאך קינדישע צוויי הענט.

א מאמע היט די הוידלקע,  
קוקט צו איר און גארט.  
ווי די בלויע הוידלקע —  
אויף א קינד זי ווארט...

## א הויז

א הויז איז פון ציגל, א הויז איז פון שטיין.  
וואָס איז, מײן קינד, א ליכטיקע היים?

א הויז איז פון שטאַל — א שטאַלענער גליד,  
מויער מיט מויער צוזאַמענגעגלידט.

א הויז איז פון זאַמד, פון צעמענט און גראַניט,  
א הויז איז א דור — צו דורות געשמידט.

א הויז איז פון פענצטער, א הויז איז פון ווענט,  
א הויז איז פון שויכן אין שמראַלן פאַרבלענדט.

א הויז איז א פאַנצער פאַר רעגן און שמורעם,  
א הויז איז א פאַקל, א ליכטיקער טורעם.

א הויז איז פון טרעפן, געשלענגלט אין גאַנג,  
א הויז איז דאָס קול פון א קינדער-געזאַנג.

א הויז איז פאַר שכנים צו הויזן ביינאַנד  
און שמידן די גאַלדענע קייט אינעם לאַנד.

נאָר שענער פון אַלץ אינעם הויז איז דער מענטש —  
דורך ליכטיקע מעשים דאָס הויז איז געבענטשט.





משהן

IV



## אזוי איז באַשערט

וויש אָפּ דעם טרויער פון די ליפן,  
טרינק אויס דעם ווייטיק פון מיין מויל.  
איך בין באַשאַפּט פון דיינע ריפּן —  
פון אַדמס ריפּ — פאַרשלים דעם גרויל.

נעם-צו דעם טרויער פון די אויגן,  
פאַרוויש די שאַמנס פון די נעכט.  
זע, עס שטראַלט אַ רעגן-בויגן —  
איך האָב דעם טרויער ניט פאַרשוועכט.

פאַרהייל די ווונדן מיט דיין ליבשאַפּט,  
טייל-אָפּ דעם טרויער פון דער ערד,  
רייס-אָפּ דעם שלייער פון מיין טריבשאַפּט —  
גאַט, אזוי איז דאָך באַשערט!

## פאַראַן אַ טאַג

פאַראַן אַ טאַג פאַר יעדן מענטש —  
נעם אַרום דעם טאַג און בענטש.

די ליבשאַפט שטאַרבט ניט אין דיין גוף,  
דער פּרילינג שטראַלט — די ליבשאַפט רופט.

קומט דער פּרילינג אויף דער וועלט,  
ווערט די ליבשאַפט אויך צעהעלט.

אַ פּויגל זוכט זיין פאַר אין רוים,  
אַ בלאַט זיך בלעטערט אויף אַ בוים.

אַ גראַז זיך צווילינגט אין דער ערד,  
אַ מענטש אַ צווייטן נאָך באַגערט.

מענטש מיט מענטש ווערט צוגעקניפט —  
דער טרויער טוט זיך אָן אין צווייט.

און פון בראשית, פון באשאף —  
די ליבשאַפט איז אַ תקיעת-כף.

## היינט איז שבת

היינט איז שבת,  
היינט איז שבת.  
קום צו מיר, באשערטער.  
וואַרף אַוועק דאָס שמומע קעסטל  
פון איינגעפרעסטע ווערטער —  
קום צו מיר, באַגערטער.

דאַרט אין קעסטל וווינען  
איינגעשמומטע קלאַנגען.  
איך בין שיר השירים  
פון אייביקע געזאַנגען.

היינט איז שבת,  
היינט איז שבת.  
דער טיש — מיט שבת-ליכט,  
אין די פלעמלעך — דיין געזיכט,  
אַרויסגעראַטעוועט פון מיידאַנעק —  
מיר זיינען ביידע שטאַמיק.

דאָס שמומע קעסטל פאַרפרעסט די ווערטער.  
איך בין לעבן —  
קום צו מיר, באַגערטער!

## א גוטע וואָך !

היינט האָב איך געהערט דיין שטים,  
קלאָר אזוי און ריין.  
א גוטע וואָך, א גוטע וואָך,  
ווי די זאַלסט ניט זיין!

אויף די כוואַליעס פון דער לופט,  
אין שטילקייט קלינגט דיין קול.  
א גוטע וואָך, א גוטע וואָך —  
ענטפערט באַרג און טאַל.

עס האָט א הירשעלע פאַרטראַכט  
זיך אָפגעשמעלט אין לויף:  
א גוטע וואָך, א גוטע וואָך —  
און יאָגט זיך באַרג-אַרויף!

עס האָט א וועווריקל דערהערט  
אין גרינעס טאַל פון מאַך:  
א וועווריקל איז אויך באַשערט  
א גוטע וואָך, א גוטע וואָך!

לבנה האָט געשמייכלט שטיל  
אויף דער פולער וואָך.  
געענטפערט האָט דער וויפּערוויל:  
א גוטע וואָך! א גוטע וואָך!

עס האָבן שמערן אויפגעבליצט  
אויף דער פולער וואָך,  
און ווי אין לוחות אויסגעקריצט:  
א גוטע וואָך! א גוטע וואָך!

## דאָס אלמנה-קלייד

דאָס אלמנה-קלייד הענגט נאָך אין איר שראַנק,  
די טרערן — איינגעפרוירענע אין פאלדן.  
אַנטקעגן לויכט דאָס חופּה-קלייד,  
שטראַלט מיט פרייד.  
ער איז אין רייפן עלטער צו איר געקומען,  
דאָס אלמנה-קלייד פון איר לייב צוגענומען.

דאָס חופּה-קלייד, ווי אַ טלית שטראַלט:  
גאָט, זאָלסט זיי ניט צעשיידן!  
מיט פייגל-כאַרן זינגט דער וואַלד  
און ביימער טאַנצן פאַר זיי ביידן.  
דאָס חופּה-קלייד שטראַלט מיט פרייד,  
אין שראַנק — וויינט דאָס אלמנה-קלייד.

## אונדזער זומער הייבט זיך אָן

זומער קופערט אויף די ביימער,  
בלעטער רויט, זוי רויטע מאָן.  
דו געטרייער, ביסט מיין שומר —  
אונדזער זומער הייבט זיך אָן.

אינעם האַרבסט דער זומער נעסטיקט,  
אין קופער-פאַרבן אָנגעטאָן;  
דיין האַנט אין מיינער איינגעפעסטיקט —  
אונדזער זומער הייבט זיך אָן.

אונדזער זומער, רייף מיט יאָרן,  
אינעם האַרבסט פון גאַלד-מאַרן,  
אונדזער זומער ניי-געבאַרן —  
אונדזער זומער הייבט זיך אָן.



## דער גערשטן צייטיקט אויף די פעלדער

אין אלע צעדער זינגען מיינע יארן,  
אין אלע ביימער, אין א פרילינג קלארן,  
אין צימערניג-זאפטן און אין בעז דעם בלויען —  
איך בין איצט דאס געזאנג פון אלע פרויען.

דער גערשטן צייטיקט אויף די פעלדער,  
די פייגל זינגען אין די וועלדער,  
די גראזן שמעקן, ווי מיט בשמים —  
מארגן וועסטו צו מיר קומען.

די זון — א פויק איז מיט געזאנגען,  
אויף פעלדער צייטיקן די זאנגען,  
ווי שטארקע הימן מיך די ביימער —  
גאט, זיי מיינ שומר!

## שבת-שירה

שבת-שירה איז ערשט געווען —  
מיט פרייד פון פייגל-לידער.  
עס איז א נס אויך היינט געשען —  
איך בין א פויגל פול מיט לידער.

פון לינדן ווינט צעגייט דער שניי,  
די לופט איז פול מיט פריילינג.  
האנט אין האנט מיט דיר איך גיי,  
מיט געזאנג פארצווילינגט.

ביימער שווארץ און אויסגעטאן,  
נאָר פייגל זינגען שירה,  
און ציען זיך צו ליכט און זון,  
ווי נאָך שבת-שירה.

שבת-שירה איז אלע מאל,  
דורך וואַלקנס און געוויטער.  
דורך אלע פייגל זינגט מיין קול —  
און מיין געזאנג — אין אלע לידער!

## זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין

טייערער מיינער, באשערמער מיין,  
זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין!

א שטיקל ברויט, א לאגל וויין —  
זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין!

א פינטל זון, א טראפן שיין —  
זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין!

א שמערן לייכט — א דימענט ריין —  
זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין!

א בעכער פרייד, א בעכער פיין —  
נאר געזונט זאלסטו מיר זיין!

דאס לעבן קורץ — עם וועט פארגיין —  
זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין!







## מאַמע-ציון

איך בין געפלויגן צו דיר, מאַמע-ציון.  
מיט די בערג דו שטייסט אַרומגענומען.  
דיינע האַר — פון כאַמסין-ווינט פאַרברענטע,  
דיינע פיס— צווישן חורבות פאַרקלעמטע,  
דיינע הענט צו די הויכן געהויבן —  
טרינקסטו פון אייביקייט דוין גלויבן.

איך בין געפלויגן צו דיר, מאַמע-ציון.  
ווי אַ טאַכטער פאַלט צו צו איר מאַמען,  
בין איך צוגעפאַלן צו דיינע שטאַמען.  
אַ, מאַמע ציון, אין מיין קינדיש וויגל  
האַסטו פאַרוויגט מיך דורך מיין מאַמעס ניגון —  
אויך מיינע טרערן גיסן זיך צוזאַמען.

איך בין געפלויגן צו דיר, מאַמע ציון.  
איך בין דאָ געווען נאָך פאַרצייטן.  
מיט דיינע שעפעלעך און פאַסטעך-פלייטן  
געחלומט האַב איך פון דער ווייטן.  
אַ, מאַמע ציון, עפן דיינע טויערן —  
דיין טאַכטער איז דיר ניי געבוירן!

## דער ברענענדער דאָרן

פון אייביק צו אייביק ער ברענט,  
און קאָן אַלץ פאַרלאָשן ניט ווערן.  
אין פינצטער איך האָב אים דערקענט,  
דורך נאכט מיט צעלויכטענע שמערן.

אין הושך איך האָב אים דערזען,  
דורך אויגן פאַרלאָפן מיט טרערן;  
צוויי איז עס אייביק געווען —  
ר'וועט קיין מאל פאַרלאָשן ניט ווערן.

צו משהן ער האָט זיך אַנטפלעקט,  
ווען ער האָט געפאַשעט די רינדער.  
אַ שטים האָט דורך פייער געוועקט —  
געוועקט די פאַרוואַגלטע קינדער.

ווען שונא באַרויכט און צעפלינדט  
און גיסט אויף מיין פאַלק אויס זיין צאָרן —  
אין מדבר פון צייטן זיך צינדט  
דער אייביקער ברענענדער דאָרן.

דער דאָרן: צוויי פלאַמיקע הענט,  
צעפינגערט מיט פייער און פלאַמען,  
דער אייביקער דאָרן ער ברענט —  
אַ זעונג דורך פינצטערע ימען.

דורך הושך זאל אויפגיין אַ ליכט —  
האָט משה אין סיני געשוואָרן —  
דער דאָרן פון גרויסן געריכט,  
דורך גזירות פון טויזנטער יאָרן.



## אויפן פעלד אַ קוגל זאַמד

אויפן פעלד אַ קוגל זאַמד,  
אַפגעקאַכט פון זונען.  
און דערביי אַן אייזל שפאַנט --  
ער האָט אַ קוואַל געפונען.

און דער קוגל זאַמד — ער זידט,  
קיינער וויל פאַרזוכן.  
זע, עס גראַכט אַן עקשן-ייד,  
אוצרות נעמט ער זוכן...

און דער קוגל זאַמד פאַרשווינדט,  
פון שטיין נעמט וואַסער טאַנצן.  
קינדער לויפן אַן געשווינד,  
נעמען ביימלעך פלאַנצן.

און אַ נס געשעט אין זאַמד,  
אַ וואַלד נעמט דאַרטן וואַקסן.  
קינדער טאַנצן האַנט אין האַנט  
הינטער רעגן-שלאַקסן.

## אויפן הר הכרמל

אויפן הר-הכרמל — אויב נישט נאך העכער, —  
ווי א כלה ציט די ליפן צום קידוש-בעכער,  
מיטן שבת-פרינגן שטיי איך דא דערהויבן,  
און שטראל מיט ליכט און גלויבן.

איך זע ביימער צווישן גרינע סעדער,  
ווי די בענטש-ליכט לייכטן זייערע צעדער,  
מיט שטילע תפילות צינדן זיך מנורות —  
איך הער געזאנג פון אלע דורות.

מיט שבת-קודש לייכטן-אויף די שויבן.  
עס קומען אן יונגע שיינע מוידן,  
מיט פארברוינטע הענט ציונס מעכטער טאנצן,  
מיט טאצן פולע גאלדענע מאראנצן.

זייערע מאמעס האבן פארפלאנצט די קערנער  
צווישן ווילדע קרייטער, צווישן דערנער.  
פון יענע ערשטע ביימלעך, פון יענע ערשטע פלאנצן,  
טאנצן ציונס מעכטער מיט גאלדענע מאראנצן.

קינדער פריידיקע מיט וויין און טייטלען,  
באבעס אלטינקע מיט פרומע שייטלען —  
און איך בענטש די שבת-ליכטער  
אין די שטיבער מיט יידישע געזיכטער.

## דער ייִדישער פישער

דער טייך האָט מיט שיפלעך געזאָטן,  
די פישער — מיט נעצן און שמריק.  
נאָר דאָרטן דער ברעג איז פאַרבאָטן —  
די פיש מוזן שווימען צוריק.

דער כנרת איז בלוי ווי אַ שפיגל,  
דער פישער די נעצן פאַרצימ.  
דאָס שיפל זיך וויגט ווי אַ וויגל,  
דער שונא די ביקס האָט געצילט.

די קויל האָט געטראָפן דעם פישער,  
געלעכערט די ייִדישע האַנט.  
געשלאָגן אַ קוואַל האָט אַ פרישער —  
און רויט האָט דער טייך זיך צעפלאַמט.

דער פיש אין דעם טייך איז געשוומען  
געצויגן די נעץ אין זיין מויל.  
דער פישער געבליבן איז שטומען,  
געטויט פון אַראַבישער קויל...

## שאַגאַלס צוועלף פענצטער

צוועלף פענצטער — צוועלף שכמים אין פאַרביקן בלענד —  
צוועלף רעגן-כויגנס אין שויבן פאַרקלעמט.

א פענצטער, געשמאַלצן פון פלאם און בורשטין:  
ראובן, דער עלטסטער פון יעקבס צוועלף זין.

א פענצטער פון צאַרן — א שפאַרבער אַ קנעכט —  
וואָס האָט דאָס געלעגער פון פאַטער פאַרשוועכט.

א פענצטער — צוויי זיילן פון גאַטס צען געבאַט:  
אין זיילן פאַרקריצט איז דער פעסטער יסוד.

א פענצטער — יהודה, אַ לייב אויף דער וואַך —  
און איבער אים ליכטיקט גאַטס הימלישער דאָך.

א פענצטער — אַ שיפּל, אַ צווייגל אין שטורעם,  
אַ פליגל, אַ פויגל, אַ לייטער, אַ טורעם.

א פענצטער — פון פייער און וואַסער געשפּאַנט,  
אן אייזל פאַרעקשנט זיך, קלאַמערט צום ראַנד.

א פענצטער — אַ וואַגשאַל, גאַט וועגט דאָס גערעכט,  
אַ האַרן-שלאַנג האָט דאָס געוויסן פאַרקנעכט.

א פענצטער — אַ קריגל דורך אויג פון אַ מענטש  
אַשרן גאַט האָט אין קריגל געבענמשט.

א פענצטער — א פאסטערך ביים קוואל, ווי אן אינד,  
יוסף אין העמדל, געשלאגן פון ווינט.

א פענצטער — א הירש אין געשוועב איבער בערג,  
וואס שפיגלט באשאף פון גאטס אייביקן ווערק —

בנימין דער יונגסטער פון יעקב און רחל. — — —  
שאגאלס צוועלף פענצטער מיט ליכט און נצהון.

## בית-שלום-עליכם

טייערע שיינע-שיינדל אין שמאָט תל-אביב,  
איך שרייב פון דער ווייט דיר אַ ייִדישן בריוו.

איך וויל דיר אַ סוד אַ שטילן פאַרטרויען:  
מיר וועלן צוזאַמען אַ שלום-עליכם-הויו בויען.

אויף דער הייליקער ערד מיט די אַבות ביינאַנד:  
אַ בית-שלום-עליכם אין ייִדישן לאַנד.

די מנחם-מענדלס פון דער פאַרחרובטער היים —  
פון ווייטן קאַסרילעווקע וועלן קומען צו גיין.

צום בית-שלום-עליכם מיט פרייד און געלעכטער  
וועלן קומען צו שפאַנען טביהם טעכטער.

עס וועלן זיך ציען אין מדבר קאַראַוואַנען  
אויף קעמלען און אייזלען, אויף פורן און באַנען.

אויבן אַן — שלום-עליכם, דער ייִדישער שרייבער,  
מיט גאַנץ קאַסרילעווקע אין אייגענעם חדר.

אויף צעדערטישן די ביכער אין איינעם,  
און ליכטיקע אויגן די ביכער באַשיינען.

ייִדיש, העברעיִש — צוזאַמענגעברידערט,  
ביכער מיט ביכער צוזאַמענגעגלידערט.

די שמאָט תל-אביב מיט מילכווויסע שטיבער  
וועט שמיכלען צום בית-שלום-עליכם אַריבער.

איך בעט צו גאָט, איך זאָל אויך דערלעבן,  
אין בית-שלום-עליכם שלום דיר געבן!

## דער יחוס-באנד

דבורה ראטבארד אַ מתנה

האַט היינט צעשטרעלט זיך אויף מיין האַנט  
אַ חן • פון חן: אַ יחוס-באנד.

ניט פון דימענט און בריליאַנט  
לויכט דער חן פון יחוס-באנד.

חן פון שבטים צוועלף פאַרקריצט  
אין דורות-גאַנג מיין פאַלק באַשיצט.

ישראלס טאַכטער אין הייליקן לאַנד  
צירט דעם חן פון יחוס-באנד.

חן דורך מדבר, חן דורך וואַלד,  
מיט געזאַנג דורך בערג צעשאַלט.

חן פון גבורה, חן פון מוט,  
חן וואָס שטרעלט אין זייער בלוט.

חן פון צער — און חן פון פיין —  
דורך פרעמדן גלות אַ יד צו זיין.

געבענטשט איז אַט דער יחוס-באנד,  
וואָס צירט די קרוין פון הייליק לאַנד.

---

\* חן — אַן אויסצייכענונג פאַר פאַרקויפן ישראל-באַנדס.  
ח"ן — באַדייט אויך חיל-נשים; אַזוי רופט מען פאַרקירצט דאָס  
פרויען-מיליטער אין צה"ל.

## הערצל-וואַלד

דיין חלום גרינט, דיין חלום בליט —  
פאַטער הערצל, דו זעסט עס ניט.

פון חורבן-לאַנד, פון היטלערס שניט,  
אויף ציונס ערד — דיין חלום בליט.

פון וואַנדער-שטעקן אַ בוים צעבליט,  
אין מדבר זאַמד — פלאַנצט אַ ייד.

דער קלומיק בויכט ניט אויף זיין האַרב —  
ער קלייבט די אויבסטן אין זיין קאַרב.

פון יעדן ברעג, פון יעדן ראַנד,  
ער קומט אין צוגעזאַגטן לאַנד.

אַריבער בערג שוועבט דיין געשטאַלט,  
דיין חלום בליט — אין הערצל-וואַלד.

דיין חלום גרינט, דיין חלום בליט —  
פאַטער הערצל — דו זעסט עס ניט.



## יום העצמאות

גאט, גיב מיר א ליד,  
אזוי ריין ווי א פרוכת  
מיט גאלד געשטיקטע אותיות  
אויף א ספר תורה.  
אדוני אחד,  
עס איז יום העצמאות!

גאט, גיב מיר א ליד,  
אזוי זויבער ווי א הופה-קלייד  
צעשטראלט אין כלה-פרייד —  
איך זאל עס ברענגען ווי א דרשה-געשאנק;  
א ליד פון לויטער געזאנג.  
אדוני אחד,  
עס איז יום העצמאות!

גאט, גיב מיר א ליד,  
אזוי לויטער, ווי די זון,  
פון דיין הבטחה אויסגעמאלט,  
פאר אלע טרערן אפגעצאלט.  
אדוני אחד,  
עס איז יום העצמאות!

גאט, פארנעם מין תפילה,  
פארשלים ציונים טרויער-מגילה,  
בענטש ישראלס טאכטער מיט ברכות —  
די אויסדערוויילטע  
צווישן פעלקער-משפחות.  
אדוני אחד,  
עס איז יום העצמאות!

## דער בוים

לזכרון ליפע לערער

ערגעץ ווייט, ערגעץ ווייט, אין א יידישן לאַנד,  
גרינט א ביימעלע קליין צווישן בערגלעך זאמד.

ברענט די זון יעדן טאג אין הייסן אילת  
און הענגט-אויף אויפן בוים א גרינינקן בלאט.

זי ציט עס פון זאמד ביי די גרינינקע האַר:  
אַן ערשטלינג דו ביסט פון א בויערשן דור.

געווען איז אברהם אַבינוס אַ טרוים  
אין מדבר אילת — זאַל גרינען אַ בוים.

און דיר איז באַשערט געווען, ביימעלע קליין,  
צו גרינען אין מדבר, אין א יידישער היים.

דאָס ביימעלע דין, דאָס ביימעלע שטום —  
עס בלעטערט זיך יעדן פארטאָג צו דער זון.

ערגעץ ווייט, אין אילת, אַ נס האָט פאַסירט:  
מיט זאַפטיקע טייטלען דאָס ביימל באַצירט.

אין שאַטן פון בוים, אין אַ הייסן פאַרנאַכט,  
האַט אַ קינד איבער דיר אַ ברכה געמאַכט...

## גיטעלע פֿאַרט קיין ישראל

- גיטעלע, גיטעלע, גרייט זיך אין וועג —  
זי הלומט דורך נעכט, און זי הלומט דורך טעג.
- זי שפינט פון דער זון אַ גאַלדענעם באַנד —  
זי פֿאַרט קיין ישראל, אין ייִדישן לאַנד.
- זי קויפט זיך אַ קלייד פון אמתן זייד —  
איר פנים צעשמראַלט איז מיט קינדישער פרייד.
- גיטעלע שוועכט, און גיטעלע שפּאַנט —  
זי צייכנט די טריט אין דעם זוניקן זאַמד.
- אַ לעבן געהאַפט, אַ לעבן געוואַרט —  
גיטעלע הלומט, און גיטעלע גאַרט.
- גיטעלע לויפט, און גיטעלע פּלאַמט  
זי זאָל ניט פּאַרזאַמען דאָס הייליקע לאַנד.

## קלעפ

זי האט אויפגעוועקט דעם פרימאָרגן.  
דער צעדערבוים האט זיך געבויגן —  
זי האט געקלאַפּט דעם טעפּעך אויפן גאַניק,  
די לופט אין פאַניק!  
אַ פרוי אַ געזונטע, קיין עין-הרע,  
די האַנט, ווי ברוינע קאַרע,  
אויפן גאַניק, ווי אויף אַ שיף —  
זי האט אויפגעוועקט תל-אביב.

די קעץ האָבן צו איר אַרויפגעקוקט,  
אַ קינדס געוויין האט זיך געקלאַגט,  
מיט די טעפּעך-שטויבן —  
אַוועקגעיאָגט פון פענצטער — טויבן.  
אַלע כעסן פון איר לעבן —  
אין די קלעפ אַרײַנגעגעבן  
און אויפגעוועקט דעם זון-אויפגאַנג  
אין תל-אביב מיט איר געזאַנג.

## שמים

סימען דזשייקאבסאָן אַ מתנה

זינג, יינגעלע, זינג :  
הימלען אָפענע, הערט זיך צו :  
אַ יינגעלע דאוונט אין פעלד —  
שמים !  
פייגל בלויע זינגט מיט אים,  
צעטראַגט זיין קינדיש קול —  
שמים !  
ביימער וואַלדיקע, דאוונט מיט אים,  
צעוויגט דאָס געזאַנג —  
שמים !  
אַ יידיש יינגעלע  
דאוונט אין פעלד,  
זינגט און רופט :  
שמים !  
און אַלע פייגל ענטפערן אים :  
שמים !  
שמים !

## זינג, מיין פאלק

זינג, מיין פאלק, ארויס פון דיינע טיפן,  
מכביער, שאלט אויס אויף דאָס ניי.  
זינג, מיין פאלק, דורך גלותדיקע שיפן,  
זינג, מיין פאלק: — עם ישראל חי!

זינג, מיין פאלק, מיט פאָנען אויפגעהויבן,  
בו, מיין פאלק, מיט גבורה אויף דאָס ניי.  
זינג, מיין פאלק, מיט מכביער גלויבן,  
דו, מיין פאלק, ביסט עם ישראל חי!

זינג, מיין פאלק, דערהייב זיך איבער שטיינער,  
קדושים שפאָנען מיט אייך אין דער ריי.  
יחזקאלס קול איצט שאלט אין טאָל פון ביינער:  
מכביער — עם ישראל חי!

## א מענטש אין געפאר

איך קאן ניט וויינען.  
דער הימל רעגנט מיינע טרערן:  
א מענטש אין געפאר!  
א קינד פון ישראל  
האט מיר געשאנקען א פייפעלע,  
א פייפעלע צו גאט.  
האב איך מיט וויינענדיקע ליפן  
א פייף געטאן:  
גאט!  
ראטעווע אים!  
א מענטש אין געפאר!

## מאַמעס פון ישראל

מאַמעס פון ישראל, וועמעס זין זיינען געפאלן,  
אייערע כשרע טרערן: ישראלס קוואלן.

איך נעם אַרום אייך, קוש אייך אויס די טרערן,  
אייערע זין וועלן אַהיים זיך ניט אומקערן.

פארן קיום פון ישראל זיינען זיי געשטאַרבן  
פאַר דורות לעבן — געבראַכט אַ קרבן.

איבער ירושלים הענגען מאַמעס טרערן,  
קיין שונא וועט די וואַנט מער ניט צעשטערן.

פאַלק ישראל וועט די גבורים אַרבן,  
מוכיר נשמות זיין, זיי וועלן קיין מאַל שטאַרבן.

די מוטער רחל וועט זיי היטן לעבן איר קבר,  
יעדער גיבור — אַ גליד פון איר אבר.

גבורים יידישע אין די רייען ליגן  
מאַמעס, אין אייער צער — מיין טרויער-ניגון.

דעצעמבער, 1967



## א שמעטערלינג

ריקודה פאטאש אין אַנדענק

זי האָט געשיקט מיר אַ בראַש פון בצלאל-שול  
אַ שמעטערלינג מיט זילבערנע פליגל —  
ריקודה — די פרינצעסין פון אַמאַל,  
וואָס שפּאַנט ביים ירדן מיט אַ ליימען קריגל.

איך האָב אים געראַגן אויף מיין קלייד —  
דעם שמעטערלינג געשיקט פון איר האַנט.  
ער האָט מיך דערמאַנט אין דער פרייד —  
דער שמעטערלינג פון הייליקן לאַנד.

ניטאַ מער ריקודה — אַ ווייל געוויילט,  
האַט דאָ איר ליכטיקע געשמאַלט:  
אַ פליגל האָט זיך אָפּגעטיילט,  
דעם שמעטערלינג צעהאַלכט.

נאָר אין פּרילינג, אין חודש מאי,  
האַב איך דעם שמעטערלינג ווידער אָנגעמאַן.  
מיט צוויי זילבערנע פליגל פון ס'ניי —  
דער שמעטערלינג פליט צו דער זון!

## צו מיין פאלק

איך זיין דא צווישן ווענט פון שטאל און פון ציגל.  
מיין חלום טראגט זיך אויפן ווינט פון פליגל,  
מיין חלום פליט דורך ימען, אקעאנען  
צו די גרינע סעדער, צו די גרינע לאנען,  
צו די נייע קינדער, אין וואַנלעניש געבוירן,  
צו די נגב-קבוצות, וווּ די שונאים לויערן.  
די פארברוינטע ארעמס, וואָס זייען דאָרט ווידער —  
ביין פון מיין געביין — דאָס זיינען מינע ברידער,  
זיי הייבן אָן אויף ס'ניי דאָרט ווייטער צו שמידן  
די קייט פון די שטאַלצע און פרייע יידן.

אין יעדן טראָפּן טוי אויף אַ צווייג פארבאָרגן,  
האַט מיין פאלק באַהעלט אַ נייעס מאַרגן.  
פאַר יעדן פאַדעס זון פון הייסע שטראַלן,  
פאַר יעדן טראָפּן שיין — אַ ברודער איז געפאלן.  
פאַר יעדן גרינעס קנאַספּ, פאַר יעדן צוויט פון בליטן,  
אַ שוועסטערס לעבן איז געוואָרן פאַרשניטן.  
פאַר יעדער זאָנג פון גאַלד, פאַר יעדער נעסט פון זאַמען,  
האַט מיין פאלק באַצאלט מיט זעקס מיליאָנען.  
דורך שייטער-הויפּנס, דורך גרוילן און פלאַמען  
מיט דיר כ'בין פאַרגלידערט — ווי אַ קינד מיט דער מאַמען.

## דער באַקסערבוים

אויף בערג די הויכע לעבן גליל,  
א יידישער פאסטערך שפילט אויף א חליל.

עס וועקן די בערג זיך פון אייביקן שלאף,  
עס מעקען ארום אים די יידישע שאף.

און אויבן — א בוים מיט באַקסער צעגרינט,  
א מאַל האָט רבי שמעון אַ חלום געשפינט;

אַ מאַל האָט רבי שמעון ביי דער הייל דאָ פאַרזויט  
קערנער פון באַקסער מיט האַפן און פרייד.

ווען רוים האָט איר פייל אין יהודה געצילט,  
האַט רבי שמעון אין שווייגן פון באַרג זיך געהילט.

קיין שפייז פאַרן גומען, קיין וואַסער אַ טרונק,  
קיין טראַפן צו לעשן די דאַרשטיקע צונג.

בלויז ערגעץ אין פעלדז אַ קוואַל האָט געזשומט —  
די פינצטערע הייל האָט פאַרבאָרגן געשטומט.

די קערנער זיך האָבן געצויגן צו זון,  
דער באַקסערבוים האָט זיך אין גרינס אַנגעטאָן.

פון פעלדזיקן שטיין איצט אַ וואַסערל קוואַלט —  
אַ בוים מיט מזוזהם — מיט באַקסערס צעשטראַלט.

א ברוינע די שאַלעכטס, נאָר זיס איז דער מעם —  
ער טראַגט אין די קערנער דעם יחוס פון שמאַם.

עס האָט דאָ רבי שמעון אַ מאַל אים פאַרזויט  
פאַר דורות און דורות דעם באַקסער פאַרגרייט...

## בלויער ים כנרת

בלויער ים כנרת — זינג היינט אויס א ניגון:  
אכצן גרינע ווערבעס ביי דיין טייך זיך וויגן.

אכצן בלויע לירעס, פון דודס האנט אנטשוויגן,  
אויף די בערג פון ציון שפילן אויס א ניגון.

אכצן גרינע ווערבעס, פון בכל דא פארפלאנצטע  
קינדער מיט די לירעס שמחהדיק צעטאנצטע.

הייבט זיך אויף דער ניגון איבער ערד און ימען  
און וועקט-אויף דעם קבר פון רחל — אונדזער מאמען.

אכצן בלויע לירעס שפילן מיט הבטחה,  
און די מאמע רחל שיקט זיי איצט איר ברכה.

אונדזער מאמע רחל, מיט אויסגעוויינטע אויגן.  
אינעם לאנד ישראל שטראלט א רעגן-בוידן.

גאט האט צוגעזאגט ניט שיקן מער קיין מבול. —  
מיט אכצן בלויע לירעס דעם יום-טוב זייט מקבל...

## שטיינער אין כותל

א שטיין אין א שטיין — אין שטיינער פארשטיינט,  
ביים כותל מערבי די וואנט האט געוויינט.  
ווען דער בית-המקדש איז געווארן פארלענדט,  
האבן שטיינער מיט שטיינער זיך אייביק דערקענט.

א שטיין האט קיין הארץ — א שטיין איז פארשטיינט,  
קאנסט הערן אין שטיין א הארץ דארטן וויינט.  
„אויב איך וועל דיך פארגעסן, הייליקע וואנט,  
זאל אפגעדארט ווערן מין יידישע האנט“.

דורך צוויי טויזנט יאָר פליסט דאָס געוויין,  
א יידיש הארץ שלאגט אין יעטוועדן שטיין.  
איצט שפאנען יידן א גאנצן מעת-לעת  
צו דער שטרעליקער וואנט פון זעקסטאָגיקן נס.

הינטער די שטיינער שטייען נביאים ביינאָד,  
זיי שמעקן די בערד פון דער שטיינערנער וואנט.  
א שטיין מיט א שטיין צוזאמענגעשמידט —  
אין יעדן שטיין קלאפט דאָס הארץ פון א ייד.

## מוטער רחל

איך בין געקומען צו דיין קבר,  
מוטער רחל,  
שוין דריי טויזנט יאָר איך גי,  
דורך בערג אוראַלמע,  
און איצט בין איך דאָ ביי דיין קבר —  
מוטער רחל! מוטער רחל!

דיינע טרערן האָבן דיינע קינדער  
דורך דורות גערופן —  
קינדער מיינע קומט אַהיים!  
איצט שטיי איך ביי דיין קבר,  
מוטער רחל, און איך וויין.

עס וויינט ניט מער דיין קול,  
דו ביסט מער ניט אַליין.  
יידן קומען צו דיין קבר —  
געביין פון דיין געביין.

און איך, מלכה בת פריידע,  
נעם אַרום דיך, מוטער רחל,  
קוש דיין שטיין,  
איך בין געקומען  
צוריק אַהיים.

## דער מאַנדלבוים בליט אין ישראל

דער מאַנדלבוים בליט אין ישראל —  
קום, מיין טאַכטער, קום אַהיים!  
עס האָט פאַרזויט אים אין ישראל  
דיין עלטער-זיידע אין געהיים.

ער האָט אַ מאַנדל דאָרט געפונען  
טעם גן-עדן, זים און גומ.  
האַט ער אַ חלום אויסגעשפונען,  
פאַרזויט דעם קערן מיט זיין בלוט.

פון יענעם קערן אין דער ערד  
אַ מאַנדלבוים איז אויסגעוואַקסן —  
פון ישראלס זון גענערט,  
פון טוי און פון רעגן-שלאַקסן.

ווי אַ כלה שטראַלט דער בוים,  
אַנגעטאַן אין ווייסע בליטן.  
פייגל זינגען אויפן קרוין  
פון מאַנדלבוים אין ווייסע צוויטן.

די מאַנדלען וועלן זיך פאַרמערן,  
קום, מיין טאַכטער, פאַרזוך דעם טעם.  
עס וועט צו אייניקלעך געהערן  
דער מאַנדלבוים פון זיידנס שטאַם.



# א י נ ה א ל ט

## I

9	. . . . .	ניגון
10	. . . . .	אויפן בוים פון מין לעבן
11	. . . . .	דער ליכטבוים
12	. . . . .	א בוים
13	. . . . .	פיר מיך צום באַרג
14	. . . . .	שנייען אין ווינטער
15	. . . . .	א טייך מיט מעוועס
16	. . . . .	דער רעגן־בויען
17	. . . . .	נעם ניט צו
19	. . . . .	א פריש געשניטן פעלד
20	. . . . .	לעיק מאַהאַנק
21	. . . . .	ביים זון־פאַרגאַנג
22	. . . . .	מין שטאַם
23	. . . . .	אין אַ כישופדיקער זומערנאַכט
24	. . . . .	א ניגון אין וואַלד
25	. . . . .	דאָס לעצטע פינטל
26	. . . . .	די ווינענדיקע ווערבע
27	. . . . .	אונטערן גוסנבוים

## II

31	. . . . .	א מאַמע וויינט
32	. . . . .	דער לידיקער קויש
33	. . . . .	אין שפיטאַל
35	. . . . .	אלמנות
36	. . . . .	אַ מענטש
37	. . . . .	דאָס חופה־קלייד
38	. . . . .	ספרים פאַרלאַזטע
39	. . . . .	פאַר וואָס ?
40	. . . . .	געשפענסט
42	. . . . .	דער יידישער פאַעט
43	. . . . .	איידע מאַזע

44	. . . . .	די פארשעמטע מנורה .
45	. . . . .	ערב שבת .
46	. . . . .	שבת-ליכט .
47	. . . . .	האלט איין דיין דונער .
48	. . . . .	אין דיין גן-עדן .
49	. . . . .	מאמע זון .
50	. . . . .	צוויי טויבן .
51	. . . . .	דער נייער וועג .

### III

55	. . . . .	דער מאמעס שטול .
56	. . . . .	אין מושב-זקנים .
57	. . . . .	אלטע מאמעס .
58	. . . . .	דעם טאטנס טיש .
59	. . . . .	מיין שטעטעלע מאנאסטריטש .
60	. . . . .	י'דן מיינע .
61	. . . . .	שבתדיקע מיידעלעך .
62	. . . . .	מיין מאמעס יאסיקל .
63	. . . . .	דער באבעס קיכעלעך .
64	. . . . .	דער רעגן-טאגן .
65	. . . . .	דער קינדערשער ארקעסטער .
66	. . . . .	די בלויע הוידלקע .
67	. . . . .	א הויז .

### IV

71	. . . . .	אזוי איז באשערט .
72	. . . . .	פאראן א טאג .
73	. . . . .	היינט איז שבת .
74	. . . . .	א גוטע וואך .
75	. . . . .	דאס אלמנה-קלייד .
76	. . . . .	אונדזער זומער הייבט זיך אן .
77	. . . . .	דער גערשטן צייטיקט אויף די פעלדער .
78	. . . . .	שבת-שירה .
79	. . . . .	זאל יעדער טאג א יום-טוב זיין .

83	. . . . .	מאַמע ציון
84	. . . . .	דער ברענענדער דאַרן
85	. . . . .	אויפן פעלד אַ קוגל זאַמד
86	. . . . .	אויפן הר הכרמל
87	. . . . .	דער ייִדישער פישער
88	. . . . .	עֶאָגאַלס צוועלף פענצטער
90	. . . . .	בית־שלום־עליכם
91	. . . . .	דער יחוּס־באַנד
92	. . . . .	הערצל־וואַלד
93	. . . . .	יום־העצמאות
94	. . . . .	דער בוים
95	. . . . .	גיטעלע פאַרט קיין ישראל
96	. . . . .	קלעפּ
97	. . . . .	שמים
98	. . . . .	זינג, מיין פאַלק
99	. . . . .	אַ מענטש אין געפאַר
100	. . . . .	מאַמעס פון ישראל
101	. . . . .	אַ שמעטערלינג
102	. . . . .	צו מיין פאַלק
103	. . . . .	דער באַקסערבוים
105	. . . . .	בלויער ים־כנרת
106	. . . . .	שטיינער אין כותל
107	. . . . .	מוטער רחל
108	. . . . .	דער מאַנדלבוים בליט אין ישראל

## ביכער פון מלכה לי

„לידער“, ניריארק, 1932

„געזאנגען“, ניריארק, 1940

„קינות פון אונדזער צייט“, ניריארק, 1945

„דורך לויטערע קוואלן“, ניריארק, 1950

„דורך קינדערישע אויגן“, בוענאָס-איירעס, 1955

„אין ליכט פון דורות“, תל-אביב, 1961

„אונטערן נוסנבוים“, תל-אביב, 1969

„מעשהלעך פאר יאָסעלען“, תל-אביב, 1969



